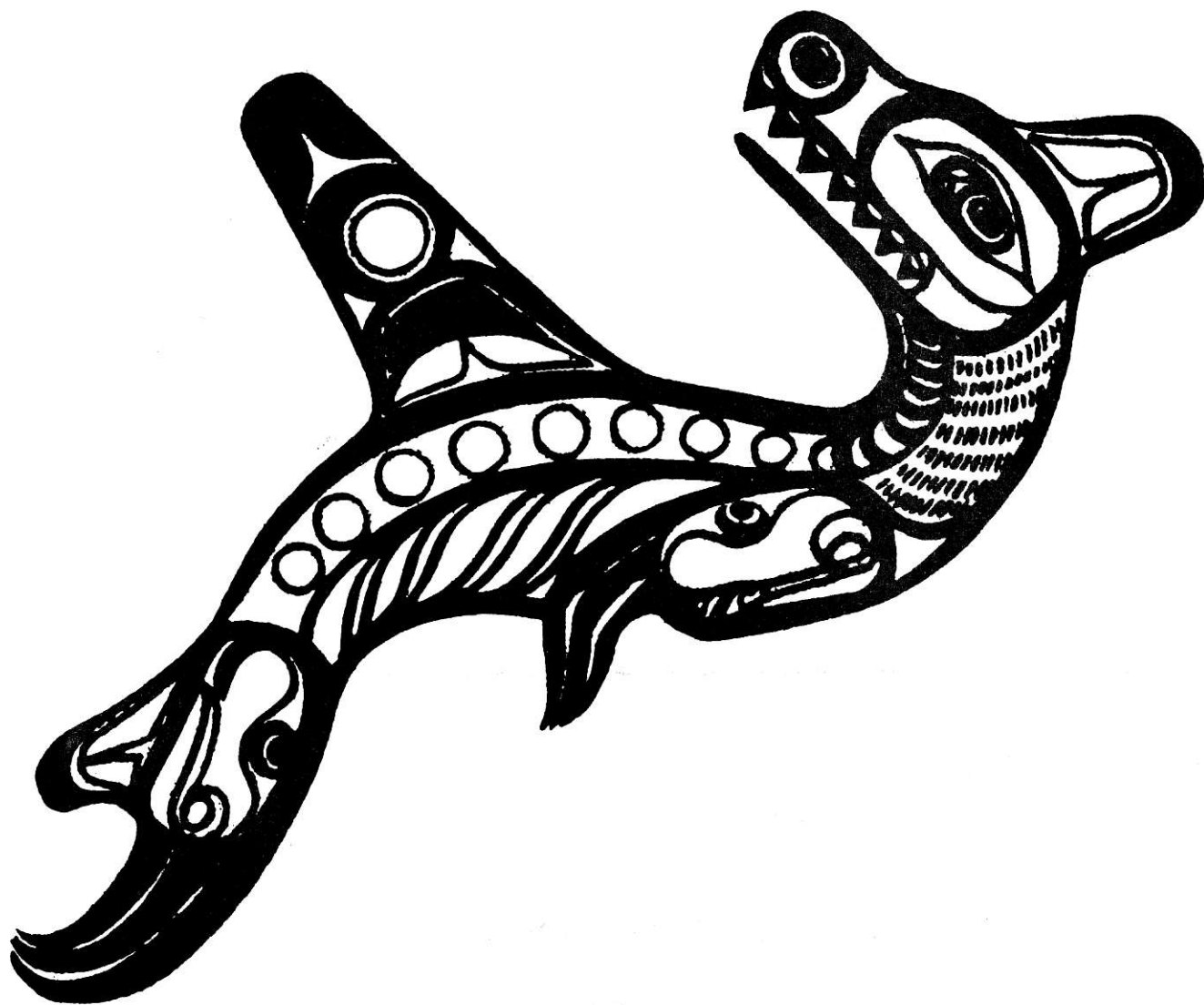

Ildfisken

TIDSSKRIFT FOR NY LITTERATUR

NR. 4, 1992

Ildfisken

Tidsskrift for ny litteratur

Nr. 4, 1992

Redaktion: Rikke Viemose og Carsten René Nielsen

Ildfisken udkommer tre gange årligt

Abonnement: 60 kr. årligt, 20 kr. pr. nummer

Ildfisken, Skejby Vænge 287, st., 8200 Århus N

Tlf.: 86 78 50 20. Postgiro: 8 04 79 95

Forsideillustration: Indiansk totem.

ISSN 0906-5202

Solfanger

Det er midt på dagen
og jeg er den utydelige grænse
mellem orden og kaos
en gade drypper af farve
og den gale går tur med sin abe
hun mangler fingrene på den højre hånd
solen er viklet ind i gaze
og spejler sig i vindspejlet
på en rød og hvid ambulance
og min krop er fuld af hvide ting
provisoriske tegn på at jeg er i live
og solen skinner.

*

Vi prøver at tegne hvad vi ser
højspændingsmaster, indkøbscentre
eller bare et glas med vand
der strømmer i alle retninger
fra et punktum i en opslået bog.
Det er som om tegningerne truer
med at kortslutte, forsvinde
i vandets klare logik.
Således opfinder vi nye argumenter
for kaffens let bitre smag
skyernes formationer
og de usynlige elektriske clips
som holder sammen på denne eftermiddag.

Pigen og bolden

Bolden springer
lette fødder
mellem lange græsstrå
og høje kompostbunker

et øje for hver skridt

mælkebøtter og margueritter
én til mor
én til far
én til tante Anne

et øje for hver bevægelse

mariehønen blinker i solen
breder skjoldet ud
vent på mig
Marie-Marie-marolle

bag hybenbusken et øje
et behåret ben
mandens mærkelige finger

en brun sko
bolden
presset mod jorden.

Jærtegn

Over granernes tinder
den flænsede himmel

fra skyerne
de sølvbrændte
en række krager

som på trods.

Og sådan

og sådan beskar de på skift æble-
træet, at kun den nøgne stamme
stod tilbage, et udråbstegn, stumt,
under dagens løftede bryn

og årene spandt et net omkring dem,
som voksede sig tættere og hårdere
for hver frakørselsvej, de overså

og selv da morgensolen spejlede
tremmerne på cellens væg tikkede
de fortsat afsted på snorlige veje
med havesaksens gab drivende af
friske skud.

Vil jeg, vil jeg

En stille aftenstund, før øret lukker sig,
og før den blå admiral bærer dagens rester
ud af dit hus, vil jeg, vil jeg komme, smyk-
ket i vindens lette kåbe, og hyllet i bjer-
gets solvarme støv, vil jeg, vil jeg komme
til din hvidmalede seng med hænderne fulde
af tidevand, og med håret kastet i lange
sommerveer vil jeg, vil jeg komme.

Skørtejægeren

Jeg er kulørt som et skørt. Et kvindeskørt. Skørtet hænger på mit tørrestativ og drypper. Jeg ligger nedenunder og får dråberne i hovedet. Dråberne er færre nu. Men dråber er det.

Jeg myrdede selv kvinden. Førte kniven ind under skørtet. Jeg er vild med skørter. Hvide skørter. Nu er hendes hvide skørt rødt. Jeg har med vilje anbragt mig sådan under tørrestativet, at de fleste dråber rammer min pande.

Hun hed Gerda efter sin farmor, fortalte hun.

Jeg havde sat en annonce i avisen. Kom søde pige gør mig tilfreds. Jeg er endnu ikke fyldt halvtreds. Det skrev jeg. Jeg er god til at rime. Fem kvinder svarede. Jeg inviterede dem til at besøge mig på forskellige tidspunkter. Dumt ville det være, hvis alle fem troppede op samtidig. Man har ikke ti hænder, vel? Man brænder sig sjældent mere end én gang i livet.

Jeg var ung og brændte mig. Lavede dobbelt-aftale med to piger. Jeg havde set forkert i min lommekalender. Dengang myrdede jeg ikke. Men pinlig var historien. Mine to veninder bankede hinanden med deres dametasker. Det var dengang, man brugte dametasker. Jeg fik et blå øje. Alligevel holder jeg af kvinder.

For mig er mord en nødvendighed. Som at gå på wc eller sove. Eller spise kan man også sammenligne det med. Det hænder, jeg får blod i munden. Men det er ikke, jeg understreger *ikke*, med vilje. Må betragtes som uheld. Jeg er ikke, jeg understreger *ikke*, kannibal. Jeg hader at blive misforstået. Det gør så ondt, så ondt, at blive misforstået.

Mit motto lyder: Vær ærlig, og du når dine mål. Det er måske ikke et dybt ordsprog. Men jeg bruger det i min hverdag. *Mig* siger det motto en hel del. Jeg er ærlig. Også, når nogen stiller mig nærgående spørgsmål. Så besvarer jeg dem så ærligt, jeg nu kan. En enkelt detalje eller to smutter dog gerne.

De må kalde mig sær, hvis De vil. Det har jeg intet imod. Jeg er tolerant. Jeg holder af at få dråber i hovedet.

En af mine tanker lyder således: Vi er alle afvigere. Det tror jeg er godt at vide, når man nu som jeg tager livet af kvinder.

De kvinder er også afvigere. De svarer på en annonce, som en fremmed har skrevet. Var jeg ikke tolerant, ville jeg kalde det perverst. Nu drypper det hvert kvarte minut, snart ikke flere dråber tilbage.

Om lidt rejser jeg mig og trækker Gerda ud i haven. Så åbner jeg lemmen og kaster hende ned til de andre. Der ligger seksten i forvejen. Gerda er nummer to i denne omgang. Jeg snupper dem i alfabetisk rækkefølge.

Nummer et hed Bodil.

I morgen får jeg besøg af Lone, senere kommer Tanja og Åse.

Jeg har bedt dem alle tage et hvidt skørt på, da det minder mig om min afdøde kone. De gør det som regel. De vil gøre et ordentligt indtryk. Måske har de ikke haft et mandligt bekendtskab i flere år. De kvinder har ondt helt ind i sjælen. Jeg fjerner deres livssmerte.

Men i dag var det anstrengende. Gerda ville ikke. Hun løb gennem huset. Ved den store rude ud mod haven fik jeg hende. Hun prøvede at knuse glasset. Men jeg har termo. Så vendte hun sig om og sparkede mig. Selvom hun var stærk, så er jeg et stædigt bæst. Da jeg førte kniven ind under hendes skørt, skreg hun Guds navn.

Jeg tror, hun tænkte på himlen.

Måske er hun i himmerig nu.

Før jeg går i haven, sætter jeg vand over.

Min te skal drikkes.

Det bliver snart mørkt.

Først trevlede kinderne

Først trevlede kinderne
og jeg bed slørhaler i stykker under måltiderne.
Senere braste hvælvingen
og jeg formede mine ord over et væltet dyr.

Til sidst måtte jeg tage mig sammen.
Jeg var et svin
jeg gik rundt i de syge børns trøjer
jeg havde næseblod, feber
og lugten hængende efter mig.
Folk fik mig på hænderne når de rørte ved mig
jeg smittede af på deres kopper
spildte min tid i deres køkkener
det kunne ikke være meningen
når jeg holdt vejret løb vandet ud af mine øjne
jeg måtte tage mig sammen
jeg kan ikke huske hvor jeg standsede

Sådan stod jeg stille

Sådan stod jeg stille
som en tåge af sorte hagl:
Skudt afsted
og ventede på noget at ramme.

Man kunne tro jeg var et menneske
men jeg lignede bare.
Jeg var
hvad du kunne samle af punkter i din hånd:
Et sammenstød under brystet
Eller en styrtende krop, hvis du lagde dig.

Sådan ville jeg ønske jeg kunne fortsætte:
Stillestående
og uden ret til at eksistere alene.

Jeg er så træt af min krop

Jeg er så træt af min krop
Jeg må opdrage
og kommandere
og tale hårdt
Pludselig drikker den af en forkert flaske
eller gisper efter vejret i et smitsomt lokale
Har vi været en tur i parken
bliver den siddende på bænken
så jeg må tilbage og hente den
Den er i alle henseender barnlig og urimelig
jeg kan snart ikke være den bekendt

Hvilken plage er det ikke
at se den fægte og skabe sig
Så er det mad
MAD, den vil ha' mad!
eller varme, søvn
alt for dyre og lange brusebade
populærmusik, drikkegilder
romantiske øjeblikke
den kan bruge timer
på at lade som om den forplanter sig
og så er der hjertet
den begynder at sukke
det er gået i stykker
en eller anden ligegyldighed har trampet på det
hvor er det dog kedsommeligt
og alligevel føler jeg en vis omsorg
den er så blodig og banal
den ved ikke hvad den skal stille op med sig selv
det bekymrer mig
den bliver bare ældre og ældre
og snublende

At leve drømmen

Interview med lyrikeren Lene Henningsen

Lene Henningsen er en af de sidste par års mest roste, unge lyrikere. Hun debuterede i marts 1991 under stor mediebevågenhed, fordi Borgens Forlag havde fået den idé at udgive fire debutdigtsamlinger – og deriblandt Lene Henningsens “Jeg siger dig” – på samme dag. Sammen med Annemette Kure Andersen, Jesper Berg og Espen Andersen blev Lene Henningsen lanceret som et bud på en ny 90’er-generation. Ligesom der ti år før var trådt en 80’er-generation frem med navne som Søren Ulrik Thomsen, Pia Tafdrup og Bo Green Jensen.

Dagen før udgivelsen blev de fire debutanter – sammen med Vindroses forårsdebutant: Niels Thomsen – præsenteret ved en oplæsning på Café Rosa i København, hvor der blev talt meget *imod* 80’er-generationen og *for* den nye lyrik, der skulle komme i 90’erne. I høj grad også fra Lene Henningsens side:

»Der var ikke noget, jeg ønskede mere, da jeg debuterede, end at der kom en ny generation. Så jeg engagerede mig jo fuldstændigt i det, og jeg talte meget for den generation. Jeg prøvede at finde fællestræk for os og at definere, hvad det nye kunne være. Derfor kom jeg også til at lange ud efter de sidste års poesi. – Nu er det over et år siden: Nu kan jeg more mig, når jeg tænker tilbage på det, men i dag føler jeg mig meget alene. Jeg tror stadigvæk der er noget nyt, men at det præcis skulle være sidste år det skete, tror jeg ikke.«

»Det var vel særligt den sidste halvdel af

80’ernes lyrik, som I gjorde op med. Hvad er det i sen-80’erne, som du tager afstand fra?«

»Nu bliver det en generalisering, fordi jeg ved, at der er digtere, der har skrevet sidst i 80’erne, som ser helt anderledes på det. Men det er tendensen til meta-poesi, til en ligegyldighed overfor omverdenen. At man har opgivet. At man har opgivet at få indflydelse. Nu tænker man kun på, hvad der kan ske indenfor éns eget digt, indenfor éns eget værk. Det andet er sådan set ligemeget.

Jeg har en opfattelse – sådan en helhedsopfattelse – af, at livet og digtet hænger sammen, og at man derfor aldrig kan være ligeglad med livet og med andres liv. Det kan ikke være et spørgsmål om, at man skriver sine digte, og så er man urørlig; at man sidder i en zone af ord og begreber og skrift. For mig må der ikke være de dér barrikader, som man bygger op mellem digtet og verden. Digtet skal være meget modtageligt for verden, og det er også den eneste måde, som jeg kan se, at digtene og digtningen kan komme videre på. Verden skal på en eller anden måde igen blive modtagelig for digtene. Men verden kan kun blive modtagelig, hvis digtene er modtagelige for verden. Det må være os der starter samtalen.«

»Kan digteren så ikke nemt gå hen og blive sådan en slags profet? Hvis verden skal være modtagelig for digtet, så implicerer det jo, at digtet kan fortælle noget vigtigt til andre mennesker?«

»Det mener jeg også, at det kan. Jeg mener,

at digtere i flere år har undervurderet sig selv. Eller har underspillet deres rolle. Simplelthen. Man må stå ved, at man har et sprog, og at man faktisk kan tænke i former, som meget få mennesker giver sig tid til at tænke i. Og at man derfor har noget at sige. Noget som folk kan bruge.«

»Du stiller nærmest selv det samme spørgsmål i et digt i "Jeg siger dig": "Kan jeg fortælle dig hvad der er vigtigt".«

»Jeg kan aldrig fortælle et menneske, hvad der er vigtigt for præcist det menneske. Vi kan aldrig gå ind og diktere andres liv. Men jeg kan tale, og dem der vil lytte, kan lytte. Jeg tror ikke på kunst som religion på nogen måde. Jeg tror egentlig, at kunsten er stærkere end religionen. Jeg tror den kan forvandle meget mere end nogen religion kan. Jeg tror faktisk stadigvæk på noget magisk, på noget profetisk. De visioner som digterne får, har en meget større betydning end man tør tillægge dem nu. Jeg tror egentlig på en meget traditionel digteropfattelse, der går helt tilbage til de store visionære – og til præsteskabere; som var mere hedenske end senere kristne.«

»Vi talte om 80'ernes lyrik. Michael Strunge var jo netop visionær digter, en seer – eller ville ihvertfald gerne være det. Hvad har hans forfatterskab betydet for dig?«

»Jeg synes, det er meget svært at tale om ham. På én måde har han jo betydet noget for næsten alle under tredive i dag. Han står som sådan et billede, og det gør han så også for mig på en måde. Samtidig så er han en meget personlig inspirationskilde. Det var han især i starten, da jeg begyndte at skrive. Det jeg startede med at skrive, lå meget tæt op ad ham. Han er ligesom en poetisk bror, som følger mig. Det vil han blive ved med at være, for det var dér, det startede. Det er i den livsfølelse, det starter.

"Jeg Siger Dig" blev faktisk skrevet som

prosadigte, fordi den bog, jeg holdt mest af, var "Fremtidsminder", og derfor skulle det være den form. Som en helt personlig gestus – at den skulle lægge sig i den tradition, der for mig hed "Fremtidsminder" og visionær poesi. Drømmen. At man skriver op imod nogle drømmebilleder.«

»Det er der jo ikke så mange der gør i dag. Selvfølgelig har Strunge betydet meget for mange, men man kan ikke rigtigt se det på den måde, digterne skriver på. Du står vel egentlig ret alene med din tilgang til poesien?«

»Jeg tror det hænger sammen med den livsfølelse, jeg talte om. På én måde kan man sige, at jeg ikke har lært nok af 80'er-generationen. Jeg er ikke blevet skræmt af dem, jeg er ikke blevet skræmt væk fra dét, der hedder en stærk utopi og stærke visioner, selvom jeg ved at de folk, der praktiserede det, blev syge. Hvis jeg var klog og nøgtern, holdt jeg mig langt væk fra det. Så levede og tænkte jeg på en anden måde, fordi det dér har vi prøvet og det gik *ikke*. Jo, der kom store digte og kult, men livet lykkedes jo ikke på den måde. Det blev jo ikke liv, det blev jo ikke lykkeligt. Men det sidder så stærkt i mig, at jeg vil give mig selv lov til at føle så stærkt, at brænde så stærkt for noget og for nogle billeder. Jeg *tror* på, at de kan blive liv.

Jeg har ikke i sinde at gentage en historie. Det håber jeg også, at man kan se i bøgerne, at de prøver at bevæge sig et andet sted hen. Så meget minder de jo heller ikke om noget. Men jeg vil ikke give slip på det, som for mig er så værdifuldt især hos Strunge og dem der ligner ham lidt, og hos Peter Huus, og i Henrik S. Holcks første bog. Den dér hudløse drøm.«

Mod en mening

I februar i år udkom Lene Henningsens anden digtsamling: "Sabbat", hvor følelsen af hjem-

løshed og længsel – ligesom i “Jeg siger dig” – er fremherskende. Men hvor de toogfyrre prosadigte i “Jeg siger dig” i konstante, eksplosionsagtige ryk hele tiden bevæger sig fremad mod en forløsning, en ro eller en sandhed (der så forlades igen), er “Sabbat” en meget mere mørk bog – fuld af sorg og død. Der er tilsyneladende intet håb som i “Jeg siger dig”.

Længslen i begge bøger er dog ikke rettet bort fra og ud af verden, men *mod* verden, mod et engagement i livet, historien og virkeligheden – “der er ikke andet end verden”, som der står et sted i “Jeg siger dig” – en søgen efter helhed og mening, måske en mening, der kan findes i forholdet til andre mennesker, til den anden, til du’et – med et citat fra “Sabbat”: “Du kendte de billeder:/ Lemlæstede lig hevet med af dagen,/ for der må være et sted,/ mere luft, en fortælling, en mening.” Lene Henningsens digte er ofte henvendelser til et Du, eller har måske ligefrem karakter af dialog. Der er flere stemmer, som taler i digtene, forskellige kræfter eller figurer der sættes fri og i form. Der er ikke noget traditionelt og éntydigt Jeg i digtene.

»Det dér med det meget markerede Jeg; det startede jeg med, men da jeg for alvor begyndte at skrive, blev det meget hurtigt en tale til et Du. Eller en tale til mig selv, hvor jeg skrev Du. Og det blev jo så netop en dialog i mig selv. Der var én, der talte til noget andet i mig, og så kom digtene. Hvad det stammer fra, det går jeg stadigvæk og tænker over: Hvorfor skal det være Du hele tiden? Hvorfor vil jeg meget nødtigt skrive “jeg gjorde dét og dét” og have den dér traditionelle Jeg-bevidsthed? Men jeg tror, det er en måde at tvinge mig selv ud over mine egne grænser, min egen situation. Hvis jeg skulle sidde og skrive Jeg-digte, så ville de blive tilstandsbeskrivelser, tror jeg. Så snart jeg siger Du til mig selv, så er det som om jeg tager mig selv

op ved hårene, og siger: Kom videre. Du må se noget andet. Og så er det, at jeg ser noget andet, og så kommer digtene, så kommer billeder og visionerne.«

»Hvordan ville du – sådan helt overordnet – beskrive din poesi, dit poetiske projekt?... Jeg ved, det er et spørgsmål, som er ret så håbløst at besvare...«

»Jeg har opgivet, tror jeg, at ramme mit projekt ind i fem eller ti sætninger. Der er så meget at sige om det. Men – meget groft – så er det en søgen efter helhed. Og det er en søgen, der rettes mod verden. Fordi for mig hænger drøm og virkelighed sammen, og mine drømme er ikke udenfor verden. De skal realiseres. Hvis de bare bliver ved med at være drømme, så kan man ligeså godt dø med det samme, og så kan man drømme i fred. Man skal leve drømmen. For mig er alle drømme til stede og mulige i livet. Og i alle mennesker. Jeg bliver aldrig træt af verden og af mennesker, fordi jeg ved, at alle muligheder rummes, det er bare at finde dem. Og det er at fremelske og udvikle dem. Den dag jeg opgiver, og ikke længere tror på, at man kan fremelske noget i mennesker, at man kan vække drømmene, der har jeg egentlig ikke mere at gøre. Dér kan bare jeg fægte i den tomme luft og forsøge at holde hovedet over vandet, men dér er min opgave så egentlig mislykket. For det er for mig at se dét, jeg er her for: At holde liv i drømmene. I virkeligheden.«

»Hvad er det for en udvikling, der sker fra “Jeg siger dig” til “Sabbat”?«

»“Jeg siger dig” er bygget op på nogle meget stærke drømme, og derfor er den lys på sin vis, fordi den tror virkelig, den tror på at man kan finde sin drøm i virkeligheden. Det der sker imellem “Jeg siger dig” og “Sabbat”, det er, at jeg i livet møder noget, som jeg tror, er dén drøm, og det mister jeg. Og så skal jeg pludselig til at genopbygge alting igen. Det starter med en overvældende sorg. Det er

som et meget voldsomt næsten fysisk tab. Det kan sammenlignes med en abort, et eller andet man taber, man taber noget, og alting er bare sorg, og man forstår ikke hvorfor. Der starter Sabbat: Jeg forstår ikke hvorfor, jeg har tabt det. Jeg har tabt drømmen, jeg har tabt troen på drømmen, jeg har tabt guden, jeg har tabt alting.

Så starter jeg der, og gennemskriver det, og får så historien på slæb på en eller anden måde. Jeg får en hel masse på slæb, som jeg ikke anede var med i min sorg, men de billeder kommer bare som et nødvendigt sprog for at udtrykke den sorg, som egentlig startede som noget helt personligt. Til sidst er jeg faldet ned, og jeg har accepteret, at jeg er faldet ned, og jeg kan begynde at bygge noget op igen. Og der starter jeg virkelig i mennesket, jeg starter i den drøm, som ligger indeni ethvert menneske. Som der står i det sommerdigt, der står til sidst: "Falder med et tungt modstandens skrig til et menneske." Og det er dét, der sker. Igennem hele "Sabbat" nægter jeg faktisk at tage det dér fald på mig, men så gør jeg det, og så finder jeg starten på en drøm indeni mennesket. Så er jeg virkelig kommet ned på jorden. For så at lette igen... – "Jeg siger dig" er én stor flyvetur, eller: Toogfyre flyviture.«

Ordnes musik

Lene Henningsens digte kræver meget af læseren. De er dunkle og måske ofte ligefrem uforståelige – forstået på den måde, at man som læser kan lægge mange forskellige betydninger i digtene; der er meget plads til læseren, selvom stemmen der taler i digtene er meget intens, henvendende. Man kunne måske sige, at digtene minder om den måde, drømme udvikler sig på: Springende, abrupt, umiddelbart ulogisk. At digteren står i en drøm og taler, eller rettere: Synger. For digtenes styrke er i høj grad deres musikalitet.

Betydningerne ligger – helt ned til det enkelte ord – i klangen og i rytmen.

Fra Lene Henningsen var elleve år til hun blev nitten – hvor digtningen tog over – spillede hun klaver; de sidste par år på Musikonservatoriet i København:

»Musikalsk form er for mig simpelthen det altafgørende. Musikken ligger mig jo så nært, og jeg har haft nogle utrolige oplevelser med musik. Større end med digtning faktisk. Hvor alting pludselig har stået lysende klart for mig. Jeg er meget, meget letpåvirkelig for musik, og jeg opfatter musikalske former meget intuitivt. Jeg kan høre, når en form ikke er opfyldt. Jeg kan høre, når en form er sprængt musikalsk, og det er især i klassisk musik, for det er den, der har de avancerede former. Jazzmusik er også temmelig avanceret, men har dog nogle bestemte grundelementer. Rockmusikken er endnu mere enkel. Men klassisk musik har sådan nogle former, der er meget metafysiske på én eller anden måde, og meget strenge og samtidig u håndgribelige.«

»For at forstå, for at få noget ud af dine digte, skal man være meget åben, intuitivt og associativt erkendende. Er det ikke både en styrke og en svaghed ved den måde, du skriver på? Kunne det ikke være anderledes, mere enkelt og tilgængeligt? Eller skal god poesi pr. definition være dunkel – eller hemmelighedsfuld, som Søren Ulrik Thomsen ville sige?«

»Poesi skal ikke noget bestemt. Hvis de to bøger jeg har skrevet, var mere enkle, så ville de være noget andet. Og så ville jeg være en anden. Jeg kan kun sige, at alt hvad jeg gør, gør jeg af nødvendighed. Jeg ved, at de er ret uforståelige, jeg ved, at de er dunkle, og jeg ved også, at det er en styrke og en svaghed. Jeg tror, at alt hvad der er stærkt også har en svaghed i sig. Man kan ikke få det hele på én gang. Når Poul Borum siger, at digte skal væ-

re dybe og klare og enkle, så er det rigtigt nok, sådan set – og så alligevel, så tror jeg, at det er for enkelt at sige det sådan, for det vil jo kræve, at vi havde en virkelig enkel verden at fortolke.

Hvis jeg en dag kan se ud, og verden står enkel for mig, så kan jeg skrive meget enkle digte om den verden. Men så længe at jeg ser ud og ser et splintret billede, som næsten ikke vil hænge sammen, men som jeg *vil* have til at hænge sammen, så må jeg igennem alle de dér lag, jeg må have det hele med, og så må jeg i en kraftanstrengelse tvinge det ind i en form, som er næsten ingen form, men som alligevel er en form. Som er en musik. Og så bliver digtene altså næsten ligeså u håndgribelige som musik. Man kan ikke forstå musik, men man kan opleve den.

Mine digte *siger* også noget, og der *er* også noget at forstå, men det man kan forstå, det er ligeså meget dét, som man kan se i et utroligt spejl, tror jeg. Man kan lære meget om sig selv ved at se ind i så åbent et spejl, som de bøger er. Der er et enormt billedmateriale, som man kan reflektere i forhold til. Og så er der også en historie, og dér skal man være meget åben, hvis man vil høre den historie, for det er en historie, som jeg ikke kan fortælle til andre end til læseren. Og det er en stor historie. En voldsom historie. Hvis læseren kan klare det, så begynder jeg jo at tro på, at kunsten i virkeligheden kan lade sig gøre. Men hvis læseren foretrækker at tage det i små bidder, og holde sig lidt på afstand, så er det også godt nok.«

Langt om længe

1.

Langt om længe
min færden
trukket væk
som et tæppe under andre
og slynget
om mig selv

langt om længe
min kærligheds
lys-mål
foldet mig om huden
min jordlod
tung og varm

2.

Du, hvis navn lyder
som årserslag i vandet

langt om længe skumring
ved molens kant og foden

trækker sig fra vandet
kryber sammen med den anden

endelig min vægt over fødderne
jeg selv

træt og rolig
uden dig

3.

Endelig derude
din profil
som ændrer sig
med skumringsvandets uro

din rejse
mod usynlighed

4.

Langt om længe
ser jeg
landet
vokse efter dig

Jeg ville bare danse

Da musikken standsede
fulgtes vi hjemad

dine skridt buldrede
som et eksprestog mod asfalten
jeg
svævede på Jomfru Marias glorie

regndråber
våde biller med faldskærm
landede omkring os
vi søgte ly i en portal af kedsomhed

jeg følte mig som en ufærdig bygning
et stillads af knogler og stuk
da du sagde godnat
og jeg hviskede amen

Vinter

Når hun ligger der
nøgen og sprød
på februars første frostdag
savner hun ganske
forbindelsen til jorden

bag rudens isblomster
går krager omkring
som faraoner på marken

i morgengryet høres
den tynde lyd
af rim der smelter
og drypper fra taget

tiden er inde
til at spidse munden
og forvandle en engel
til kød og blod

Natcykeltur

Hjem gennem tusmørke
kaskader af pollen
blir til fregner i mit ansigt

ildfluelys over engen
varsler
midnatsmesse for dagens døde

tiden brøler som et lokomotiv i brystet
min krop er en lus
i sommerens manke

Begær

Månen smider
seglet på himlen

min sitrende hånd
vifter ord af din kind

hælder bistert begær
i din skarpskårne sjæl

Så begynder det, mens du taler lytter
jeg til stemmens op og ned, disse
klange dybt i dig, man vil gerne sige
at tiden er udfyldt, bag mig bliver
det mørkt og en dag er gået, om nogen
tid er den der kun som et blå omrids
andre håndtryk og blikke har visket
forgrunden ud, andre samtaler er kommet
imellem, en edb-skærm lyser hele natten
i en stor kontorbygning, dovent vender
du dig så blodet kan løbe tilbage i armen
så hånden er fri, en parathed i musklerne
som hos et dyr, du min dronning, et stykke
tid endnu er du min, et stykke tid endnu

September kommer med et vindstød
du vender dig om så du ligger på maven
med din bløde bag-ende ud imod mig
du er min kødelige søster, når jeg
at tænke, men det passer ikke, noget
barnligt eller tvetydigt kommer over dig
som en skygge, hårspændet ligger på bordet
lampen er tændt, jeg har før fantaseret
om din død, det yderste har ændret sig
som store skyer, disse forestillinger
er uden had, jeg kan gå min vej
eller elske med dig, ingen holder mig
tilbage, på trods af det bliver jeg stående
uroen, bekymringerne fylder mig med lede
en bundløs negativitet, uafrystelig
som en mund inde i munden, et øje inde i øjet

Alt andet er blevet ligemeget
om jeg går min vej
eller slår en kop i stykker
der går den tid der går
og min hånd glider ned af din ryg
og vi kan elske eller sove
med tyngden af en anden hånd
der ridser intervallet ind og ud

Elskede, idag slår det sammen dybt nede
din hud, dine hænder, alt det pigede
uskyldige, det andet, nærværet, at brase
lige igennem noget der findes, elske
glemme, sovende pige, flytter rundt på
ting, fjerner noget, glemmer hvad det er
vender sig på gaden, hofternes form,
brysterne, det præcise mørke, halsen,
musklerne, inde og ude samtidig med det
hele under mig - at vække de døde
vandet koger, telefonen ringer, fra det
ene til det andet, og jeg ved ikke
hvor længe, vil bare ha dig indtil videre
at sige det sådan med ord der river
mere med sig, at elske og ære til intet
mere er det samme, forbandet længe,
og uden at vide hvad det vil sige, at være
noget, ingen, en mand, hensynsløs, lykkelig

Angående spørgsmålet om liv på andre planeter

Efter den seneste tids begivenheder er der et spørgsmål, som jeg tror, vi allesammen er optaget af: Er der liv på andre planeter? Rygterne svirrer, spekulationerne løber i alle mulige retninger. Nogle er allerede ængstelige for, hvad fremtiden vil bringe, andre lader sig opfylde af en næsten barnlig forventning om, at noget stort og nyt snart vil ske. For mit eget vedkommende tilhører jeg hverken den ene eller den anden gruppe. Jeg nærer ikke den mindste bekymring for vor planets fremtid, og jeg lader mig ikke hidse op af spekulationer, der bygger på ufuldstændige og – efter min mening – utroværdige efterretninger.

Når jeg nu alligevel blander mig i debatten, er det heller ikke for at berolige de ængstelige; endnu mindre for at skuffe de forventningsfulde. Jeg føler det blot som min pligt at bidrage med nogle synspunkter og argumenter, der står i et rimeligt forhold til debattens betydning og til de alvorlige perspektiver, der ligger i de spørgsmål, som den rejser.

Lad mig blot slå én ting fast med det samme: Der findes ikke liv på andre planeter! Jeg er udmærket klar over, at det i vide kredse er overordentlig vanskeligt at vinde gehør for dette synspunkt. Det er ikke for meget sagt, at der historisk set aldrig har været en periode, hvor dette synspunkt har haft ringere betingelser at eksistere under end netop nu. Men netop så meget desto mindre kan jeg tillade mig at holde mine argumenter tilbage.

Når der ikke eksisterer liv på andre planeter, skyldes det ganske enkelt, at vi grundlæggende mangler evnen til at *forestille* os liv på andre planeter. Nu vil man sikkert indvende, at denne manglende forestillingsevne ikke i sig selv er et argument, endsige et bevis for, at der ikke eksisterer liv på andre planeter. Til dette vil jeg blot sige: *Hvis* der eksisterer liv på andre planeter, hvor stor er mon så sandsynligheden for, at dette liv ligner livet på vor egen planet? Hvor stor er mon sandsynligheden for, at dette fremmede liv er blevet til under forhold, der bare tilnærmelsesvis ligner de forhold, som vi kender og – måske allervigtigst – har udviklet sig i den samme retning? Jeg er ikke et øjeblik i tvivl om, at sandsynligheden for disse ting er så godt som ikke-eksisterende.

Ikke desto mindre præsenteres man gang på gang – specielt i øjeblikket – for forestillinger om liv på andre planeter, der direkte er betinget af, hvordan livet på vor egen planet ser ud. Fantasien rækker ikke længere end til at opfinde for-

skellige særprægede udgaver af det liv, som vi allerede kender. Der er som regel tale om besynderlige vækster og skabninger, bizarre udgaver af planter og dyr, som vi kender fra vor egen planet. En »plante« på en fremmed planet ligner ofte en uformelig klump gelé. Tilsyneladende er den fuldstændig harmløs. Men hvis man nærmer sig den, forvandler den sig uden varsel til et frådende uhyre, der skyder sine fangarme ud og fastholder betragteren, indtil han må give efter og lade sig fortære. Et interessant aspekt ved denne fantasi er, at angsten for det fremmede er så fremtrædende. Når man danner sig forestillinger om noget fremmed, er man tilsyneladende nødt til at gøre dette fremmede til noget farligt og truende. For at kunne forholde sig til det må det være noget, man enten må kæmpe imod eller flygte fra.

Andre og mindre spektakulære fantasier går ud på, at forskellige former for laverestående liv måske vil kunne eksistere på planeter med et klima, der ikke adskiller sig *alt for meget* fra klimaet på vor egen planet. Undertiden forestiller man sig, at der på undersiden af små og store sten eller i sprækkerne på en klippeblok, lever »et eller andet«, som minder om meget hårdføre planter, som vi kender fra vor egen planet; forskellige former for lav- og mosagtige bevoxninger, som er i stand til at overleve ekstreme klimatiske forhold. Af en eller anden grund hører disse spekulationer hjemme i den såkaldte seriøse ende af skalaen. Men for mig at se er de ikke mere seriøse, blot fordi de er beskedne. Ud fra denne tankegang skulle de mest seriøse bud på liv på andre planeter være de teorier, der kun stiller én betingelse for eksistensen af dette liv: Tilstedeværelsen af vand. Sådan er det jo netop på vor egen planet! Hvis der er vand, kan der også være liv. Hvis der også er lys, er betingelserne yderligere forbedret. Men lad os blot nøjes med vandet.

Undertiden præsenteres man for forskere, der anser det for »overvejende sandsynligt«, at der et eller andet sted i universet ville kunne findes en planet, eller for den sags skyld et andet himmellegeme, hvor meget primitive former for liv kan eksistere i dybtliggende, vandførende lag i undergrunden. Man forestiller sig ligefrem store »floder« eller »have«, hvor der myldrer med alle mulige slags bakterier og encellede organismer. I virkeligheden er det teorier, der er betinget af, hvordan livet på vor egen planet opstod engang i tidernes morgen. Problemet med dem er det samme som med alle de førnævnte forestillinger: Det *ligner* for meget. Hvorfor netop vand? Hvorfor skal tilstedeværelsen af netop vand absolut være den første forudsætning for eksistensen af liv, bare fordi det tilfældigvis er sådan her?

Så kunne man selvfølgelig slække lidt på kravene og sige, at muligvis er det

kun nødvendigt med en eller anden form for flydende stof (altså ikke nødvendigvis den særlige forbindelse mellem ilt og brint, som vi kalder vand), men bare et flydende stof, der måske er sammensat af bestanddele, som er helt ukendte for os. Mit beskedne spørgsmål er så: Hvordan ser dette stof ud? Og hvad er dets bestanddele? Svaret på begge spørgsmål er selvfølgelig: Vi ved det ikke. Det er ikke vand. Det ligner ikke noget, vi kender. Det er noget *helt andet*.

Teorierne om det »myldrende liv« i store »floder« og »have« dybt nede i undergrunden på fjerne planeter er nok beskedne, men de er også bekvemme. De er nemme løsninger på problemer, som er større, end vi er i stand til at fatte. De opererer med allerede kendte fænomener. Deres begrænsning ligger i, at de taler om ligheder, om *identitet*.

Til alt dette vil nogle måske sige: Jamen kunne man alligevel ikke forestille sig, at der eksisterer noget mærkeligt liv et sted derude? Hvad med små spiralformede dyr, der hopper rundt på græsmarkerne og ikke kunne finde på at gøre nogen fortræd? Eller store trekantede planter, der skifter farve hver tredje time? Eller hvad med en hel masse bleggule, skiveformede »vækster«, der dækker hele overfladen af en planet og ikke bevæger sig, og som vi derfor ikke kan se, selv ikke med den kraftigste kikkert? Jo, det er altsammen meget fantasifuldt og sympatisk, men min indvending vil igen være: Også disse forslag er betinget af ideen om lighed. I alle tre tilfælde er der tale om »dyr« og »planter« eller mærkelige hybridformer, »vækster«. Det er åbenbart et grundlæggende mønster, som jeg ikke tror, nogen er i stand til at sætte sig ud over. Hvad med farverne for eksempel? Hvorfor er disse skiveformede »vækster« bleggule? Hvem siger, at der på en fremmed planet kan forekomme en farve, som er bleggul? Hvem siger, at der overhovedet kan være farver? Kan vi tænke os til andre farver end dem, vi kender? En helt anden farve? Jeg tror det ikke. For min skyld kunne »liv« på en fremmed planet være »streger i luften« forudsat naturligvis, at der var luft tilstede!

Jeg har med vilje indtil nu undgået at beskæftige mig med spørgsmålet om *intelligent* liv på andre planeter. Som det forhåbentlig allerede fremgår, anser jeg dette spørgsmål for at være et af de mest latterlige, man overhovedet kan beskæftige sig med. Jeg er udmærket klar over, at det optager mange, specielt i øjeblikket, hvor visse nye »opdagelser« har gjort det aktuelt. Jeg skal da også indrømme, at det er disse nye »opdagelser« og den almindelige opstandelse, der er fulgt i kølvandet på dem, der har været den direkte anledning til disse be-

tragtninger.

Den ny situation, vi befinder os i, har imidlertid ikke rokket det mindste ved min overbevisning. Det første jeg tænkte, da jeg hørte om disse nye »opdagelser«, var, at de måtte være et forsøg på at aflede opmærksomheden fra andre og vigtigere problemer. Hvem der står bag, og hvad de nærmere motiver skulle være, er jeg ikke i stand til at gennemskue. Jeg kan blot konstatere, at man nu næsten ikke taler om andet end muligheden for liv på andre planeter. Ja, det er jo faktisk kommet så vidt, at man knap nok kan gå en fredelig tur på gaden uden at blive antastet af folk, der absolut skal delagtiggøre én i de nyeste teorier og rygter.

Men jeg står stadig fast på mit. Disse oplysninger om, at man ved et stort radiolytteinlæg (hvilket tåbeligt instrument) over en lang årrække skulle have modtaget et ganske svagt signal fra en planet i en fjern galakse, disse oplysninger anser jeg for at være højst utroværdige. Man taler ligefrem i fuld alvor om, at disse signaler skulle være sendt til os fra intelligente væsener på en civiliseret planet. »Vi-sender-jer-fredelige-hilsner-fra-planeten-Jorden«, skulle »budskabet« være. Og som om det ikke var nok, er det nu blevet oplyst, at man, efter at have rettet samtlige modtageranlæg i den pågældende retning, opfanger andre signaler, der ankommer med mærkeligt uregelmæssige intervaller, som om det drejer sig om tilfældigt løsrevne fragmenter; brudstykker af samtaler, stumper af musik og alle mulige slags kommunikation i én stor forvirring.

Jeg vil ikke lægge skjul på, at jeg bliver oprørt hver gang, jeg hører, at ledende statsmænd og fremtrædende forskere betegner disse signaler som »uhyre interessante og meget mystiske«.

Jeg for mit vedkommende kalder dem – og det skal være mine sidste ord i den sag – naragtige falsknerier.

I mig

Sensommeren hænger
i luften
og op af asfalten
står en fuglevinge
i mig
dunker en længsel
så gammel
som mig selv

Konstatering

Endnu en
af de dage
hvor smagen af blod
ligger i munden
Som tabte tænder

Haglets sølvmærke
dybt
i ganen

I mig

Vender jeg mig
i natten
ansigter
i alle lyde
holder jeg vejret
dør jeg
kold
under frostmånen
barnet
rykker nærmere
i mig
knuger hjertet
drejer

Konfrontation

Hun tager hovedet af sit indre barn
sætter det på kroppen
Så tager hun barnet på armen
ser ind
i sit voksne ansigt

Kun øjne

Kun øjne
kan stikke som knive
kun øjne
kan tale så skingert
Hænge
over et bord
sidelæns
bevæge sig ind
gennem hjertet

folde livet
sammen

Hun

Hun folder benene
om hans ansigt
på hans hals
springer årerne frem
en hånd
på hendes lår
hun kradser hvid maling ind
under neglene
I kridtgraven
ligger de blålilla sneglehuse

Memoire

Han graver terrasse ud
mod havet
Der lå hun engang
sovende i solen
det sorte tæppe
Madrasserne på gulvet
Lagner
med sæd
Puder at græde i

Kyssene

Et åbent vindue
en hånd
der rækker ud af natten
og kyssene
Åbner morgenen
mit skød
med store hvide vinger

Endnu

Et rids ja et rids
ind i systemet. Gaderne bløder ikke
der er kun regn ind imellem
mine skridt høres ikke.
Nævn de ligegyldige steder
som himlen over byen
eller hvor jeg spyttede
gennem hegnet i parken.
Og du er en af dem
der skal passeres mange gange
af den samme smerte
til at holde af.
På vej hjem i flere forsøg
tog jeg en bus og gik
det sidste stykke
holder mørket.
Ruderne har samlet sig
udenfor er alt normalt
det gør ondt
altid at glemme...

Fossil

Kuldesvigt, byen er erklæret sommer
desværre er det igen idag
jeg er frosset fast
til et tidligere liv,
om tusind år findes en forstening
resterne af mine smil
i en eller anden historisk udgravning.

Tørketid, nej jeg ånder sgu
overlever i korte forsøg
udstøder små sejre
for hver indtaget by,
om tusind år er det glemt
rynkerne i mit ansigt
og de daglige tilbagefald.

I dette nummer:

Christian Dorph (født 1966): Digtsamlingen "Et stykke tid" (Lindhardt & Ringhof, 1992).

Kirsten Hammann (født 1965): Digtsamlingen "Mellem tænderne" (Gyldendal, 1992).

Bo hr. Hansen (født 1961): Digtsamlingerne "Hjerte-form" (Borgen, 1987) og "Bo nr. 2" (Edition Worlds End, 1987). Manuskriptforfatter på TV-filmen "De skrigende halse" (DR, 1993). Medredaktør af litteraturtidsskriftet Tumor.

Jesper Hansen (født 1968): Digte i Hvedekorn.

Lene Henningsen (født 1967): Digtsamlingerne "Jeg siger dig" (Borgen, 1991) og "Sabbat" (Borgen, 1992). Elev på Forfatterskolen 1990-1992. Teaterstykket "Genkald" opført i Kanonhallen i juni 1991 og trykt i Café Existens, nr. 49/50 (1991). Modtager Klaus Rifbjergs-debutantpris i år.

John Bang Jensen (født 1964): Novelle i "Begyndelser 1987" (Borgen, 1987). Digtsamlingen "Det mest er sandt" (Borgen, 1991).

David Læby (født 1969): Digtsamlingerne "Himmeltegneren" (Gyldendal, 1989), "Flyvende sommer" (Gyldendal, 1990) og "Lyden af levende" (Gyldendal, 1992).

Ulla Fischlein Madsen (født 1964): Digte i Hvedekorn.

Annemette Nemorosa (født 1965): Digtsamlingerne "Gennem natten" (Thykjærs Forlag, 1987) og "Baglandets ruin" (Gallo, 1989).

Ole Frilev Olesen (født 1965): Digtsamlingen "Hr. Dupond i Orienten" (Borgen, 1989).

Morten Søndergaard (født 1964): Digtsamlingen "Sahara i mine hænder" (Borgen, 1992).

Digte af:

Kirsten Hammann
Morten Søndergaard
Christian Dorph
David Læby
Annemette Nemorosa
Jesper Hansen
Ole Frilev Olesen
Ulla Fischlein Madsen

Noveller af:

John Bang Jensen
Bo hr. Hansen

Interview med:

Lene Henningsen